

ประกาศจังหวัดพะเยา

เรื่อง รายชื่อผู้ผ่านการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ
ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

.....

ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๑๔ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในตำแหน่งระดับควบ และมีผู้ครองตำแหน่งนั้นอยู่ โดยให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ประเมินบุคคลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.พ. กรม กำหนด นั้น

จังหวัดพะเยา ได้คัดเลือกข้าราชการผู้ผ่านการประเมินบุคคลที่จะเข้ารับการประเมินผลงาน เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น (ตำแหน่งระดับควบ) จำนวน ๑ ราย ดังนี้

<u>ลำดับที่</u>	<u>ชื่อ - สกุล</u>	<u>ตำแหน่งที่ได้รับการคัดเลือก</u>	<u>ส่วนราชการ</u>
๑.	นางสาวพิชญภา พรหมมีเดช	เภสัชกรชำนาญการ (ด้านเภสัชสาธารณสุข)	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและ เภสัชสาธารณสุข

ตามรายละเอียดแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้ผู้ผ่านการประเมินบุคคล เพื่อนเลื่อนระดับสูงขึ้น จัดส่งผลงานประเมินตามจำนวนและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประเมินผลงานกำหนด ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการประเมินบุคคล หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ที่ผ่านการประเมินบุคคลยังไม่ส่งผลงานจะต้องขอรับการประเมินบุคคลใหม่ อนึ่ง หากมีผู้ใดจะทักท้วงให้ทักท้วงได้ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศ

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายเอกชัย คำลือ)

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพะเยา

ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา

บัญชีรายละเอียดแนบท้ายประกาศจังหวัดพะเยา
เรื่อง รายชื่อผู้ที่ผ่านการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ
ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล	ส่วนราชการ/ตำแหน่งเดิม	ตำแหน่งเลขที่	ส่วนราชการ/ตำแหน่ง ที่ได้รับการคัดเลือก	ตำแหน่งเลขที่	หมายเหตุ
๑	นางสาวพิชญภา พรหมมีเดช	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค และเภสัชสาธารณสุข เภสัชกรปฏิบัติการ	๓๙๙๑๑	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค และเภสัชสาธารณสุข เภสัชกรชำนาญการ (ด้านเภสัชสาธารณสุข)	๓๙๙๑๑	เลื่อนระดับ ๑๐๐%
		ชื่อผลงานส่งประเมิน "การพัฒนาการดำเนินงานเครือข่าย ออย.น้อย จังหวัดพะเยา"				
		ชื่อแนวคิดในการพัฒนางาน "การจัดการด้านยาในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จังหวัดพะเยา"				

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานเครือข่าย ออย.น้อย จังหวัดพะเยา

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ เดือนตุลาคม ปี ๒๕๖๔ ถึง เดือนกันยายน ปี ๒๕๖๕

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๑.) โครงการ ออย.น้อย เป็นโครงการรณรงค์ให้เกิดความปลอดภัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้แก่ อาหาร ยา เครื่องสำอาง วัตถุอันตราย และเครื่องมือแพทย์ โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำกระบวนการเผยแพร่ความรู้ให้กลุ่มนักเรียน ผ่านกิจกรรมโครงการ ออย.น้อย โดยการดำเนินงานโรงเรียน ออย.น้อย จะมุ่งเน้นให้นักเรียนในโรงเรียน ออย.น้อย มีความรอบรู้ด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เหมาะสม ด้วยการจัดให้มีกิจกรรมที่เสริมสร้างสมรรถนะให้ครบถ้วน ครอบคลุมทุกมิติและทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควบคู่กับการพัฒนากลไกสำคัญในการดำเนินงาน คือ ครูและนักเรียนแกนนำ และขยายผลการดำเนินงานสู่ครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดพฤติกรรม การบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เหมาะสม และปลอดภัยในชุมชน

๒.) มาตรฐานตู้ยาโรงเรียน

เด็กในวัยเรียนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนไม่ต่ำกว่าวันละ ๘ ชั่วโมง ซึ่งอาจเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพ เช่น เจ็บป่วย ไม่สบาย หรือประสบอุบัติเหตุ ขณะที่อยู่ในโรงเรียนได้ ดังนั้นโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการ ให้บริการด้านสุขภาพ ห้องพยาบาลในโรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานที่ให้การรักษาโรคเบื้องต้นโดยควรมีความพร้อม ทั้งในส่วนของผู้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และสามารถใช้งานได้ นอกจากนี้ควรมีความพร้อมด้านองค์ความรู้ ของผู้รับผิดชอบในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการใช้ยาอย่างถูกต้องและเหมาะสมเช่นกัน

๓.) ความรู้เรื่องยา

๓.๑) การจัดแบ่งประเภทของยาตามกฎหมาย

๓.๑.๑) ยาสามัญประจำบ้าน ยาในกลุ่มนี้ได้รับการพิจารณาแล้วว่าปลอดภัย โอกาสเป็นอันตรายต่อ สุขภาพมีน้อย กฎหมายจึงอนุญาตให้วางจำหน่ายได้ทั่วไป และให้ผู้ป่วยสามารถตัดสินใจเลือกใช้ยาด้วยตนเอง ตามอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น โดยฉลากจะระบุข้อความ “ยาสามัญประจำบ้าน” ไว้อย่างชัดเจน

๓.๑.๒) ยาอันตราย เป็นยาที่กฎหมายอนุญาตให้จำหน่ายได้เฉพาะร้านขายยาแผนปัจจุบันที่มีเภสัชกรเป็นผู้ดูแล ควบคุมการส่งมอบยาพร้อมให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยเท่านั้น เนื่องจากยาในกลุ่มนี้ อาจก่อให้เกิดอันตรายจากการใช้ยา เช่น ผื่นแพ้ยา ไตวายเฉียบพลัน เป็นต้น โดยยาในกลุ่มนี้สังเกตได้จาก “อักษรสีแดง” ระบุข้อความว่า “ยาอันตราย” บริเวณกล่องหรือภาชนะบรรจุยา ตัวอย่างยาอันตราย เช่น ยาฆ่าเชื้อ ยาปฏิชีวนะ ยาคุมกำเนิด ยาแก้ปวดอีกเสบชนิดต่าง ๆ

๓.๑.๓) ยาควบคุมพิเศษ เป็นยาที่อาจเกิดอันตรายได้สูงหากใช้ไม่ถูกต้อง ผู้ป่วยต้องได้รับการ วินิจฉัยโรคจากแพทย์ก่อน หากจะซื้อที่ร้านขายยาจำเป็นต้องมีใบสั่งแพทย์ และมีเภสัชกรให้คำแนะนำการใช้ยา และการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง เพื่อลดผลข้างเคียงจากยาที่อาจเกิดขึ้นได้ ยาในกลุ่มนี้สามารถสังเกตได้จาก “อักษรสีแดง” ระบุข้อความว่า “ยาควบคุมพิเศษ” บริเวณกล่องหรือภาชนะบรรจุยา ตัวอย่างยา เช่น ยาเม็ดสเตียรอยด์

๓.๑.๔) ยาบรรจสุเสรีที่ไม่ใช่ยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษ เป็นยาตามกฎหมายอนุญาตให้จำหน่าย ได้เฉพาะร้านขายยาที่มีเภสัชกรเป็นผู้ดูแลควบคุมการส่งมอบยาพร้อมให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วย โดยอาจ เป็นยาแผนโบราณ หรือยาแผนปัจจุบัน เช่น ยาบรรเทาอาการหวัดคัดจมูก ปวดศีรษะ เป็นไข้ ยาระบาย มะขามแขก เป็นต้น

๓.) ความรู้เรื่องยา (ต่อ)

๓.๒) หลักการใช้ยาที่ถูกต้อง

๓.๒.๑) ใช้ยาให้ถูกโรค คือการใช้ยาให้ตรงกับโรคที่เป็น ซึ่งจะเลือกยาตัวใดในการรักษานั้น ควรให้แพทย์หรือเภสัชกรเป็นผู้วินิจฉัย ไม่ควรซื้อยาหรือใช้ยาตามคำบอกเล่าของคนอื่น หรือหลงเชื่อคำโฆษณา เพราะหากใช้ยาไม่ถูกต้องกับโรคอาจทำให้ได้รับอันตรายจากยานั้นได้

๓.๒.๒) ใช้ยาให้ถูกกับคน คือต้องดูให้ละเอียดก่อนว่า ยาชนิดใดใช้กับใคร แต่ละวัยมีความแตกต่างกัน เช่น ยาบางชนิดห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร

๓.๒.๓) ใช้ยาให้ถูกเวลา คือดูช่วงเวลาในการรับประทานยา เพื่อให้ยาในกระแสเลือดมีปริมาณที่เหมาะสมในการรักษา และไม่มากเกินไปจนเกิดพิษและไม่น้อยเกินไปจนไม่สามารถรักษาโรคได้

๓.๒.๔) ใช้ยาให้ถูกขนาด คือการใช้ยารักษาโรคจะต้องไม่มากหรือน้อยเกินไป ควรรับประทานให้ถูกขนาดตามที่แพทย์หรือเภสัชกรแนะนำ จึงจะให้ผลดีในการรักษา

๓.๒.๕) ใช้ยาให้ถูกวิธี เนื่องจากการจะนำยาเข้าสู่ร่างกายมีหลายวิธี เช่น การกิน การฉีด การทา การหยอด การเหน็บ เป็นต้น ซึ่งการจะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและลักษณะของยานั้น ๆ ดังนั้นก่อนใช้ยาจึงจำเป็นต้องอ่านฉลากและศึกษาวิธีการใช้ให้ละเอียดทุกครั้ง

๓.๓) การโฆษณา

๓.๓.๑) ความหมายของโฆษณา หมายถึง การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ทางการค้า แต่สื่อโฆษณา หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการโฆษณา เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ไปรษณีย์โทรเลข โทรศัพท์ หรือป้าย

๓.๓.๒) ลักษณะโฆษณาที่ต้องเฝ้าระวัง มี ๓ ประเภท ดังนี้

- การโฆษณาโดยมีการรับรอง ยกย่องสรรพคุณโดยอ้างบุคคลอื่น เช่น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญรับรองว่ายานี้ใช้แล้วหายปวดแน่นอน

- การโฆษณาขายยาที่มีการโฆษณาขายยาที่มีการแถมหรือออกสลากรางวัล เช่น โฆษณาให้ส่งชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์มาชิงโชค

- การโฆษณาสรรพคุณยาเกินจริง เช่น แยกแยะสรรพคุณส่วนประกอบของสมุนไพรแต่ละชนิดที่มีอยู่ในยา เช่น โด่ไม่รู้ล้ม บำรุงความกำหนัด แก้ปัสสาวะพิการ เป็นต้น

๔.) โรคหรืออาการเจ็บป่วยที่พบบ่อยในโรงเรียนและการรักษาด้วยยาสามัญประจำบ้าน

๔.๑) โรคไข้หวัด หมายถึง การติดเชื้อที่ทางเดินหายใจส่วนบน บริเวณโพรงจมูกและอาจลามถึงช่องปาก

ลักษณะอาการ มีน้ำมูก คัดจมูก จาม เจ็บคอ อาจมีไข้ (ไม่เกิน ๓๘ องศาเซลเซียส) ไอ ปวดศีรษะ เยื่อぶตาแดง สาเหตุส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ ๙๐ เกิดจากเชื้อไวรัส ซึ่งสามารถหายได้เอง

การรักษาพยาบาลเบื้องต้น

- พักผ่อนให้เพียงพอและดื่มน้ำอุ่นมาก ๆ ทำร่างกายให้อบอุ่น

- กรณีมีอาการมาก อาจพิจารณาใช้ยารักษาตามอาการ เช่น ยาลดไข้ ยาลดน้ำมูก ยาแก้ไอ

ข้อควรระวัง/อาการที่ควรรีบไปพบแพทย์ (ไข้หรือตัวร้อนในเด็ก)

- มีไข้สูง ปวดบ่าตาปวดท้อง ปวดเมื่อยตามแขนขา หายใจหอบเหนื่อย หายใจลำบาก

- มีจุดเลือดออกที่ผิวหนัง เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน

๔.๒) โรคท้องร่วงเฉียบพลันหรือท้องเสีย

ลักษณะอาการ ถ่ายอุจจาระเหลวมากกว่าปกติอย่างน้อย ๓ ครั้งต่อวันหรือถ่ายอุจจาระเป็นน้ำอย่างน้อย ๑ ครั้ง โดยมีอาการไม่นานกว่า ๒ สัปดาห์ อาจมีอาการอื่นร่วมด้วย เช่น ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน ไข้ หากถ่ายอุจจาระบ่อยครั้งอาจทำให้เกิดอาการอ่อนเพลีย กระจายน้ำ หูอื้อ หน้ามืด เป็นลม สาเหตุส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ ๙๐ เกิดจากสารพิษของเชื้อโรค มักเรียกว่าอาหารเป็นพิษ โดยสามารถหายได้เอง

๔.๒) โรคท้องร่วงเฉียบพลันหรือท้องเสีย

การรักษาเบื้องต้น

- ดื่มน้ำมาก ๆ และดื่มเกลือแร่ เพื่อช่วยทดแทนเกลือแร่ที่เสียไปทางอุจจาระ
- กรณีมีอาการมาก อาจพิจารณาใช้ยารักษาตามอาการ เช่น ยาลดไข้ ยาแก้คลื่นไส้ อาเจียน
- รับประทานอาหารอ่อนที่ง่าย

หมายเหตุ ผู้ป่วยอุจจาระร่วงเฉียบพลันร้อยละ ๙๐ สามารถหายเองได้ภายใน ๓ - ๔ วัน โดยไม่จำเป็นต้องรับประทานยาฆ่าเชื้อ/ยาปฏิชีวนะ ในการรักษา

ข้อควรระวัง/อาการที่ควรรีบไปพบแพทย์

หากผู้ป่วยเป็นผู้สูงอายุ ผู้มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง หรือมีไข้สูง อุจจาระเป็นมูกเลือด อุจจาระเป็นน้ำ สีขาวเหมือนน้ำข้าวข้าว อุจจาระปริมาณมากโดยไม่สามารถดื่มน้ำทดแทนได้ หน้ามืด หอบเหนื่อย ซึม สับสน ให้รีบไปพบแพทย์

๔.๓) บาดแผลสดจากอุบัติเหตุหรือแผลเลือดออก

ลักษณะอาการ แผลสดจากอุบัติเหตุ หมายถึง แผลที่ผิวหนังหรือบริเวณเยื่อเมือก (เช่น ช่องปาก) ที่เกิดจากอุบัติเหตุ เช่น การล้ม การกระแทก ของมีคมทิ่ม-ตำ-บาด สัตว์กัดหรือข่วน ซึ่งมักมีเลือดออกร่วมด้วย และเป็นแผลที่เกิดขึ้นภายใน ๖ ชั่วโมง ก่อนได้รับการรักษา โดยแผลสดจากอุบัติเหตุ สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด ได้แก่

๔.๓.๑) แผลสดจากอุบัติเหตุชนิดธรรมดาที่ไม่ใช่แผลจากสัตว์กัด/คนกัด และมีลักษณะแผลครบทุกข้อดังนี้

- แผลถลอกหรือแผลขอบเรียบ ทำความสะอาดง่าย
- แผลไม่ลึกถึงกล้ามเนื้อ-เอ็น-กระดูก
- ไม่มีเนื้อตาย
- มีสิ่งสกปรกที่แผลหรือมีแต่ล้างออกง่าย
- ไม่ปนเปื้อนสิ่งสกปรกที่มีเชื้อแบคทีเรียมาก เช่น อุจจาระ ปัสสาวะ น้ำสกปรก เศษอาหาร
- เป็นผู้มีภูมิต้านทานโรคปกติ

๔.๓.๒) แผลสดจากอุบัติเหตุชนิดซับซ้อน คือ แผลที่มีลักษณะข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

- แผลสัตว์กัดหรือข่วน
- แผลขอบไม่เรียบหรือเย็บแผลได้ไม่สนิท
- แผลลึกถึงกล้ามเนื้อ-เอ็น-กระดูก
- มีเนื้อตายบริเวณกว้าง
- แผลยาวกว่า ๕ เซนติเมตร

๔.๓.๒) แผลสดจากอุบัติเหตุชนิดซับซ้อน คือ แผลที่มีลักษณะข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้ (ต่อ)

- แผลจากการบาดอัด เช่น แผลโดนประตูหนีบอย่างแรง
- แผลปนเปื้อนสิ่งสกปรกที่มีเชื้อแบคทีเรียมาก เช่น อุจจาระ ปัสสาวะ น้ำสกปรก เศษอาหาร
- มีสิ่งสกปรกติดอยู่ในแผลล้างออกไม่หมด เช่น เศษดิน วัตถุทิ่มตำเป็นรู

การรักษาเบื้องต้น เนื่องจากแผลชนิดนี้เป็นแผลสะอาดมีโอกาสดูดเชื้อประมาณร้อยละ ๑ ดังนั้นไม่จำเป็นต้องได้รับยาฆ่าเชื้อ/ยาปฏิชีวนะ แต่ควรดูแลทำความสะอาดแผลดังนี้

- ล้างแผลให้สะอาดด้วยน้ำสะอาด หรือน้ำเกลือล้างแผล (๐.๙% NSS) หรือน้ำยาทำลายเชื้อ เช่น โพรโดนไอโอดีน
- แนะนำอย่าให้แผลโดนน้ำ ๓-๗ วัน ตามลักษณะและตำแหน่งของแผล หากแผลกว้างอาจปิดแผลด้วยสำลีหรือผ้าปิดแผลที่สะอาด
- หากเจ็บหรือปวดบริเวณแผลมากให้รับประทานยาแก้ปวด พาราเซตามอล

๔.๓) บาดแผลสดจากอุบัติเหตุหรือแผลเลือดออก (ต่อ)

ข้อควรระวัง/อาการที่ควรรีบไปพบแพทย์

- เป็นแผลจากอุบัติเหตุชนิดซับซ้อน
- เป็นผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวรุนแรงหรือเรื้อรังบางชนิด เช่น เบาหวาน ตับแข็ง มะเร็ง หรือได้ยากดภูมิคุ้มกัน
- แผลอักเสบ บวม แดง เป็นหนอง และมีไข้

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

หลักการและเหตุผล

โรงเรียน ออย.น้อย เป็นโครงการรณรงค์ให้เกิดความปลอดภัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้แก่ อาหาร ยา เครื่องสำอาง วัตถุอันตราย และเครื่องมือแพทย์ โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำกระบวนการเผยแพร่ความรู้ให้กลุ่มนักเรียนผ่านกิจกรรมโครงการ ออย.น้อย โดยการดำเนินงานโรงเรียน ออย.น้อย จะมุ่งเน้นให้นักเรียนในโรงเรียน ออย.น้อย มีความรอบรู้ด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เหมาะสม สามารถตรวจสอบ ฝ้าระวัง และสืบค้นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จนนำไปสู่การตัดสินใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสามารถบอกต่อ หรือเผยแพร่ขยายผลไปสู่ครอบครัว และชุมชนต่อไปได้ซึ่งสอดคล้องกับธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๗๐ ที่กล่าวว่า เด็กเยาวชน ต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษตามสิทธิที่กฎหมายบัญญัติ และต้องได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะชีวิต รู้เท่าทันสื่อ มีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้การสื่อสารข้อมูล ต้องมีความเหมาะสมตามวัยและสภาพของบุคคล เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ออย.น้อย จำนวน ๗๐ แห่ง โดยส่วนใหญ่มีผลการประเมินตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ออย.น้อย อยู่ในระดับดีเยี่ยม แต่ยังคงเป็นการดำเนินงานเฉพาะในโรงเรียน และเน้นการดำเนินงานด้านอาหารและโภชนาการ เพื่อลดพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค NCDs อย่างไรก็ตามจากการศึกษาสถานการณ์การจัดการระบบยาในสถานศึกษาจังหวัดพะเยาพบว่าโรงเรียนหลายแห่งยังไม่มีจัดการด้านยาที่เหมาะสม ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบได้แก่ กรอบรายการยาที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน โรงเรียนบางแห่งมีรายการยาที่อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น ยาปฏิชีวนะ ยาที่หมดอายุ การจัดเก็บยาที่ไม่เหมาะสม และยังไม่มีการบันทึกข้อมูลการใช้ยาของนักเรียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยด้านยาในโรงเรียน ประกอบกับการขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (Rational Drug Use : RDU) ดังนั้นจึงสนใจที่จะพัฒนาการดำเนินงานเครือข่าย ออย.น้อย ให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ และทักษะการสื่อสารด้านยา โดยมุ่งการขยายการดำเนินงานสู่ครอบครัวและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

เพื่อพัฒนาการดำเนินงานเครือข่าย ออย.น้อย จังหวัดพะเยา

กลุ่มเป้าหมาย

โรงเรียนรัฐบาลที่มีการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ออย.น้อย จังหวัดพะเยา จำนวน ๔๒ แห่ง
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบประเมินมาตรฐานโรงเรียน ออย.น้อย ฉบับปรับปรุงใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑.) ทบทวนวรรณกรรมเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาในโรงเรียน เพื่อกำหนดรูปแบบกิจกรรมพัฒนาศักยภาพครู ออย.น้อย ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยเน้นเรื่องความปลอดภัยจากการใช้ยาในโรงเรียน

๒.) จัดประชุมชี้แจงกิจกรรมการดำเนินงานโรงเรียน ออย.น้อย ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ และกำหนดเป้าหมายร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต ๑, เขต ๒ และสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษาพะเยา

ขั้นตอนการดำเนินงาน (ต่อ)

๓.) จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพครู อย.น้อย ช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๖๕ ในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นทบทวนให้ความรู้ด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

๓.๑) การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านการใช้อย่างสมเหตุผล (RDU literacy) ประกอบด้วย ๓ แผนการเรียนรู้ ดังนี้

- แผนสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจในการใช้อย่างถูกต้อง โดยทบทวนความรู้ ความเข้าใจ ความหมาย ประเภทและชนิดของยา หลักการใช้ยา การอ่านฉลากยา การเก็บรักษา และการสังเกตลักษณะยาที่เสื่อมสภาพ

- แผนสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจในการใช้อย่างสมเหตุผล โดยมีการทบทวนโรคหรืออาการเจ็บป่วยที่มักพบบ่อยในโรงเรียน การรักษาด้วยยาสามัญประจำบ้านหรือสมุนไพรใกล้ตัว และหลักการใช้ยาปฏิชีวนะหรือยาฆ่าเชื้อแบคทีเรียอย่างเหมาะสม

- แผนสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ยาไม่เหมาะสม วิธีการป้องกัน และแหล่งสืบค้นข้อมูลยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่น่าเชื่อถือ

๓.๒) การใช้ชุดปฏิบัติการเฝ้าระวังความปลอดภัยในโรงเรียน (SAFE box) ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียน อย.น้อย ใช้ในการตรวจเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน ประกอบด้วยชุดอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ชุดทดสอบสารปนเปื้อนในอาหารเบื้องต้นและอุปกรณ์เก็บตัวอย่าง แบบบันทึกการสำรวจยาในห้องพยาบาลของโรงเรียน และแบบบันทึกการสำรวจผลิตภัณฑ์สุขภาพที่จำหน่ายภายในและภายนอกบริเวณโรงเรียน

๓.๓) การใช้สื่อชุด “ฉลากยา..พาเพลิน” เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจในการใช้อย่างถูกต้อง

๓.๔) การใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่าน FDA center

๔.) จัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานด้านยาในชุมชนโดยเครือข่ายโรงเรียน อย.น้อย โดยในปี ๒๕๖๕ ได้มีกิจกรรม “นักเล่าข่าวรุ่นจิ๋ว” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เท่าทันสื่อ ไม่หลงเชื่อข่าวปลอม สามารถเผยแพร่หรือบอกต่อไปยังผู้อื่นในชุมชนของตนเองได้ และยังสามารถผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อินโฟกราฟฟิก คลิปสั้นเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางโซเชียล

๕.) ประเมินมาตรฐานโรงเรียน อย.น้อย ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน อย.น้อย ฉบับปรับปรุงใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม ๒๕๖๕

๖.) สรุปผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน อย.น้อย และผลการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (โรงเรียนอย.น้อย^[Plus]) และวิเคราะห์ปัญหาที่พบเพื่อคืนข้อมูลให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต ๑, เขต ๒ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

ผลสำเร็จเชิงปริมาณ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

ตารางที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

สังกัด	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พะเยา		สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา พะเยา
	เขต ๑	เขต ๒	
ระดับชั้น			
- ประถมศึกษา	๑๓	๑๑	-
- ประถมศึกษา ขยายโอกาส	๗	๕	-
- มัธยมศึกษา	-	-	๖
จำนวนโรงเรียนทั้งหมด	๒๐	๑๖	๖

ผลการดำเนินงานครั้งนี้มีโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดพะเยา ที่เข้ารับการประเมินมาตรฐานโรงเรียน อ.น้อย จำนวนทั้งสิ้น ๔๒ แห่ง เป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๒๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๔ โรงเรียนขยายโอกาสจำนวน ๑๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕๗ และโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน ๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๘

ส่วนที่ ๒ ผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน อ.น้อย

ตารางที่ ๒ ระดับการประเมินโรงเรียน อ.น้อย

สังกัด	ระดับการประเมิน				
	Plus*	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พะเยา	๑	๒๑	๙	๕	๑
- เขต ๑	๑	๑๕	๓	๒	-
- เขต ๒	-	๖	๖	๓	๑
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พะเยา	-	๕	-	๑	-
จำนวนโรงเรียนทั้งหมด	๑	๒๖	๙	๖	๑

* ระดับการประเมินโรงเรียน อ.น้อย ^[Plus] หมายถึงโรงเรียนที่มีการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานต่อเนื่องและเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการตามมาตรฐานโรงเรียน อ.น้อย ในระดับดีเยี่ยมแล้ว

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีโรงเรียนที่เข้ารับการประเมินมาตรฐานโรงเรียน อ.น้อย จำนวนทั้งสิ้น ๔๒ แห่ง ผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม ๒๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙ ระดับดีมาก ๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔ ระดับดี ๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ ระดับพอใช้ ๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒.๔ และระดับโรงเรียน อ.น้อย ^[Plus] ๑ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านร่องจัว อำเภอดอกคำใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต ๑

จากข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน อ.น้อย ปี ๒๕๖๕ แยกตามองค์ประกอบ ๗ ประการ ดังนี้

- เกณฑ์มาตรฐานที่ ๑ โครงสร้างชมรม / ชุมนุม และองค์ประกอบ พบว่าโรงเรียนทุกแห่งมีแกนนำ และสมาชิกอย่างน้อย ๒๕ คน ต่อโรงเรียน โดยมาจากทุกระดับชั้น และมีโรงเรียน ๔๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖ มีการจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักเรียน อ.น้อย

- เกณฑ์มาตรฐานที่ ๒ กิจกรรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ พบว่าโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการพูดหน้าเสาธง (ดำเนินการอย่างน้อยภาคเรียนละ ๓ ครั้ง) และการจัดป้ายนิเทศให้ความรู้ เช่น บอร์ด (ดำเนินการ อย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง) จำนวน ๔๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖

ส่วนที่ ๒ ผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ออย.น้อย (ต่อ)

- เกณฑ์มาตรฐานที่ ๓ กิจกรรมด้านการตรวจสอบ พบว่าโรงเรียนที่มีการดำเนินงานตรวจสอบเฝ้าระวังโดยใช้ชุดปฏิบัติการเฝ้าระวังความปลอดภัยในโรงเรียน (SAFE box) ในการตรวจสอบโดยใช้ชุดทดสอบ อาหาร และน้ำดื่ม จำนวน ๑๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๒ การตรวจสอบฉลาก ภาชนะบรรจุ และการเก็บรักษาอาหาร จำนวน ๔๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒ การตรวจสอบฉลาก ภาชนะบรรจุ และการเก็บรักษายาในโรงเรียน จำนวน ๔๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖ และการตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ จำนวน ๒๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔

- เกณฑ์มาตรฐานที่ ๔ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่ามีโรงเรียนสำรวจพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักเรียน จำนวน ๓๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๕ มีการตรวจสอบสภาพห้องพยาบาล และตู้ยาโดยใช้ชุดปฏิบัติการเฝ้าระวังความปลอดภัยในโรงเรียน (SAFE box) จำนวน ๔๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒ ซึ่งผลการตรวจพบว่ามีส่วนใหญ่พบยาอันตรายและยาเสื่อมสภาพ มีการส่งเสริมการจัดทำโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพในโรงเรียน เช่น ว่ายน้ำท่ากบโรคว่าน จำนวน ๒๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔

- เกณฑ์มาตรฐานที่ ๕ กิจกรรมบูรณาการสู่การเรียนรู้การสอน พบว่าโรงเรียนทุกแห่งมีการจัดกิจกรรม ออย.น้อยคุ้มครองผู้บริโภคบูรณาการสู่การเรียนรู้การสอนโดยส่วนใหญ่บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จำนวน ๓๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน ๓๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๖

- เกณฑ์มาตรฐานที่ ๖ การสนับสนุนชมรม/ชุมนุม ออย.น้อย พบว่าโรงเรียนทุกแห่งได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร หน่วยงานต้นสังกัด ตามนโยบายส่งเสริมสุขภาพนักเรียน และยังได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินโครงการ จำนวน ๓๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔

- เกณฑ์มาตรฐานที่ ๗ กิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เช่น กิจกรรม ออย.น้อย สอนน้อง พบว่ามีโรงเรียน จำนวน ๓๕ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓ การสร้างเครือข่ายโรงเรียน ออย.น้อย ระหว่างโรงเรียนใกล้เคียง จำนวน ๒๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๐ กิจกรรมขยายผลสู่ชุมชนซึ่งเป็นกิจกรรมที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคสู่ชุมชน จำนวน ๑๕ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗

ผลสำเร็จเชิงคุณภาพ

ระดับโรงเรียน ออย.น้อย ^[Plus] ๑ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านร่องจัว อำเภอดอกคำใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต ๑ โดยการดำเนินงาน โรงเรียน ออย.น้อย ^[Plus] เป็นการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน ออย.น้อย ในระดับดีเยี่ยมอย่างต่อเนื่อง และมีการดำเนินงานเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการสร้างความรู้สุขภาพอย่างมีส่วนร่วม ได้แก่ กิจกรรมการสื่อสารเตือนภัยผลิตภัณฑ์สุขภาพภายนอกสถานศึกษา กิจกรรมบูรณาการร่วมกับเครือข่ายเพื่อลดความเสี่ยงจากการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของบุคคลในชุมชน กิจกรรมการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามธรรมเนียมว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่กล่าวถึงการ "พัฒนาทักษะชีวิต รู้เท่าทันสื่อ มีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยโรงเรียนบ้านร่องจัวได้มีการดำเนินโครงการ "ลดอ้วน ลดโรค มุ่งสู่สุขภาพดี" ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียน เนื่องจากสถานการณ์ปัญหาสุขภาพนักเรียนของโรงเรียนบ้านร่องจัว ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โรงเรียนบ้านร่องจัวมีเด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่อ้วนและเริ่มอ้วนทั้งหมด ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๗ ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่โรงเรียนต้องรีบดำเนินการแก้ไข เพราะปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียน และความเป็นอยู่ในสังคม

ผลสำเร็จเชิงคุณภาพ (ต่อ)

จากการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนที่มีภาวะอ้วนและเริ่มอ้วน พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้นักเรียนมีน้ำหนักตัวเกินเกณฑ์ เพราะมีพฤติกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสม เช่น ชอบรับประทานอาหารที่มีพลังงานสูง และผู้ปกครองไม่ทราบถึงผลกระทบของการบริโภคขนม หรือเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลสูง โรงเรียนจึงได้มีการจัดกิจกรรมโครงการโดยมีนักเรียนแกนนำ อย.น้อย เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพในโรงเรียน โดยเริ่มจากการถ่ายทอดนโยบายโรงเรียนส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพสู่การปฏิบัติ โดยทางโรงเรียนได้มีการจัดประชุมครู เครือข่ายผู้ปกครอง และนักเรียน และมีการปรับปรุงแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนตระหนักรู้ในการปรับพฤติกรรมการบริโภคมากขึ้น ในโครงการดังกล่าวมีกิจกรรมเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพภายในโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรม“พีสอนน้อง”ก่อนเข้าเรียนช่วงบ่ายวันศุกร์ เป็นกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ในการเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และช่วยลดน้ำหนัก กิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้เรื่องสุขภาพ ช่วงพักกลางวันทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพหน้าเสาธง ทุกเช้าวันศุกร์ และกิจกรรม “บัดดี้ เพื่อนซี้เพื่อสุขภาพ” โดยให้นักเรียนจับคู่ เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การออกกำลังกาย การแลกเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหาร สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพระหว่างโรงเรียนและภาคีเครือข่าย (เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายโรงเรียนใกล้เคียง และเครือข่ายในชุมชน) เช่น กิจกรรมสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาความร่วมมือกับผู้ปกครองโดยเฉพาะผู้ปกครองของกลุ่มนักเรียนที่มีน้ำหนักเกินเกณฑ์มาตรฐาน โดยจัดทำพันธะสัญญากับผู้ปกครอง และนักเรียน ในการปรับพฤติกรรมการบริโภค กิจกรรม อย.น้อย ร่วมใจปลอดภัยในครอบครัว ขยายความรู้ให้แก่คนในครอบครัว และชุมชน เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) โดยเน้นการอ่านฉลากและการเลือกซื้ออาหารให้ปลอดภัย และมีการจัดนิทรรศการและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และรณรงค์ให้ความรู้เรื่องยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ตลาดเข้าบ้านร้องजूว่าร่วมกับ อสม. และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

นอกจากนี้จากกิจกรรมรณรงค์ในชุมชนยังพบปัญหา ยาชุด ในร้านค้าชุมชนจึงมีการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่อาศัยอยู่ใกล้โรงเรียน ร่วมกับทีมเภสัชกรปฐมภูมิ โรงพยาบาลดอกคำใต้ ซึ่งนักเรียน อย.น้อยได้แนะนำเรื่องของการอ่านฉลาก การเลือกซื้อยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพให้ปลอดภัย ผลการดำเนินโครงการ พบว่าเริ่มต้น ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โรงเรียนได้มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ของนักเรียนพบมีนักเรียนที่อ้วนและเริ่มอ้วนสูงถึงร้อยละ ๒๓.๐๗ หลังจากมีการดำเนินกิจกรรมโครงการ พบว่านักเรียนที่มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนลดลง และมีทักษะในการเลือกซื้ออาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น ๆ ดีขึ้น รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลปรับพฤติกรรมการบริโภคอย่างปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และประชาชนในชุมชนยังได้ความรู้เรื่องพฤติกรรมการบริโภคยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัย ลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง หรือผลข้างเคียงที่เกิดจากการใช้ยาที่ไม่เหมาะสม

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

จากผลการดำเนินงานครั้งนี้ทำให้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินงานโรงเรียน อย.น้อย และทราบสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการระบบยาในโรงเรียนซึ่งเป็นความเสี่ยงที่สำคัญที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยจากการใช้ยาของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาแนวทางในการจัดการระบบยาในสถานศึกษา จังหวัดพะเยา เพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านความปลอดภัยจากการใช้ยาในสถานศึกษา

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อน ในการดำเนินการ

๑.) เนื่องจากในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประเมินมาตรฐานโรงเรียน อย.น้อย โดยให้ส่งรายงานผ่านระบบออนไลน์ (FDA Center) ซึ่งมีความยุ่งยากในการดำเนินงาน เช่น ต้องใช้ลายมือชื่อผู้บริหารทั้งส่วนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในรูปแบบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-signature) จึงต้องมีการติดต่อประสานงานเพื่อขออนุมัติใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ถูกต้อง และเป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนี้การใช้งานระบบรายงานออนไลน์ยังมีความซับซ้อน และไม่พร้อมใช้งานในบางส่วน หากพบว่ามีปัญหาหรือรายงานไม่สมบูรณ์จึงต้องประสานครูผู้รับผิดชอบรายบุคคลโดยตรง

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑.) ระยะเวลาในการดำเนินงานโรงเรียน อย. น้อย หลังจากอบรมพัฒนาศักยภาพครู อย.น้อย พร้อมสนับสนุนสื่อในการดำเนินงานค่อนข้างสั้น ทำให้หลายโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการในบางหัวข้อตามองค์ประกอบเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน อย.น้อย โดยเฉพาะในด้านการตรวจเฝ้าระวังอันตรายจากยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในโรงเรียน

๙. ข้อเสนอแนะ

๑.) ส่งเสริม และติดตามการดำเนินงานโรงเรียน อย.น้อย อย่างต่อเนื่องในปีต่อไป รวมทั้งสะท้อนข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมาให้แก่โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัด

๒.) สะท้อนปัญหา และผลักดันให้ทีมผู้บริหารและภาคีเครือข่ายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบถึงสถานการณ์ปัญหา และสร้างแนวทางการจัดการด้านยาในโรงเรียนร่วมกัน โดยให้ภาคีเครือข่ายในส่วนของโรงเรียน โรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแนวทางดังกล่าว

๓.) สร้าง “Drug Literacy” ในโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของครูอนามัยโรงเรียน นักเรียนแกนนำอนามัยโรงเรียนและ อย.น้อย และเภสัชกรปฐมภูมิ

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

ไม่มี

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

๑) นางสาวพิชญภา พรหมมีเดช สัดส่วนของผลงาน ๑๐๐ %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
นางสาวพิชญภา พรหมมีเดช	พิชญภา พรหมมีเดช

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) พิชญภา พรหมมีเดช

(นางสาวพิชญภา พรหมมีเดช)

(ตำแหน่ง) เภสัชกรปฏิบัติการ

(วันที่) ๓ / ๓.พ. / ๒๕๖๕

ผู้ขอประเมิน

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นางสาวสุภาภรณ์ ใจบุญลือ)

(ตำแหน่ง) หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

(วันที่) ๓ / ก.พ. / ๒๕๖๖

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)

(นายเอกชัย คำลือ)

(ตำแหน่ง) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพะเยา

(วันที่) ๓ / ก.พ. / ๒๕๖๖

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

ผลงานลำดับที่ ๒ และผลงานลำดับที่ ๓ (ถ้ามี) ให้ดำเนินการเหมือนผลงานลำดับที่ ๑

โดยให้สรุปผลการปฏิบัติงานเป็นเรื่องๆ ไป

หมายเหตุ : คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ
เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้

แบบเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน (ระดับ ชำนาญการ)

๑. เรื่อง การจัดการด้านยาในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จังหวัดพะเยา

๒. หลักการและเหตุผล

การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนในประเทศไทยมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๘ โดยพระราชดำริในสมเด็จพระบรมราชชนก เจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ ซึ่งได้มีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการบริการสุขภาพตลอดมา ปัจจุบันได้มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงานบริการสุขภาพในโรงเรียน โดยมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างของภาคีเครือข่ายในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนให้มีสุขภาพดีปราศจากโรคภัยอันตราย

จากการศึกษาสถานการณ์การจัดการระบบยาจากโครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและจัดการความเสี่ยงด้านยาในสถานศึกษาในพื้นที่นำร่อง ๑๒ จังหวัด ของคณะทำงานเครือข่ายเภสัชสาธารณสุข พบว่าโรงเรียนหลายแห่งยังไม่มีจัดการด้านยาที่เหมาะสม ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบได้แก่ กรอบรายการยาที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน โรงเรียนบางแห่งมีรายการยาที่อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น ยาปฏิชีวนะ ยาที่หมดอายุ การจัดเก็บยาที่ไม่เหมาะสม และยังไม่มีการบันทึกข้อมูลการใช้ยาของนักเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาการจัดการด้านระบบยาในโรงเรียนในอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีห้องพยาบาลเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน พบยาอันตรายในโรงเรียนร้อยละ ๘๗.๕ การจัดเก็บยาไม่เหมาะสมและยังไม่มีการควบคุมคุณภาพร้อยละ ๙๕ รวมถึงยังไม่มียระบบการเก็บข้อมูลของผู้ที่มารับบริการ ร้อยละ ๘๒.๖๑ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยด้านยาในโรงเรียน

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ห้องพยาบาลในโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ให้การรักษาโรคเบื้องต้น ของนักเรียน และบุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษาซึ่งผู้มารับบริการนั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งด้านอายุ และภาวะสุขภาพ จึงต้องมีความระมัดระวังในการใช้ยาให้มีความเหมาะสมกับผู้มารับบริการแต่ละราย นอกจากนี้การคัดกรองผู้ป่วยที่เข้ามาใช้บริการที่ห้องพยาบาลเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ ในกรณีที่มีประวัติการแพ้ยา จะต้องมีการเฝ้าระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้ยา และเฝ้าระวังการใช้ยาที่อาจเกิดอันตรกริยากับยาที่ผู้ป่วยใช้อยู่ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในโรงเรียนโดยเฉพาะยาปฏิชีวนะ ดังนั้นผู้รับผิดชอบด้านยาในห้องพยาบาลโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค และยาอย่างเหมาะสม โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการคัดเลือกแหล่งที่มาของยา การเก็บรักษา ยา การประเมินความเสี่ยงของยา ผลข้างเคียงของยา ตลอดจนวิธีการปฏิบัติเมื่อเกิดการแพ้ยา

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง โรงเรียนที่มีความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการมีสุขภาพดีของทุกคนในโรงเรียน โดยการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นการพัฒนาที่มีความครอบคลุมทุกมิติด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคนทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้สามารถนำความรู้ และทักษะด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการดูแลใส่ใจสุขภาพของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสร้างทักษะในการตัดสินใจควบคุมสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยนักเรียนจะได้รับการปลูกฝังทัศนคติ และพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม สมาชิกในชุมชนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัย ทำให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องอาศัย

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และชุมชน ฯลฯ ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ

จากข้อมูลการศึกษาสถานการณ์การจัดการระบบยาของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่ผ่านมา พบว่าการจัดการด้านยาในโรงเรียนยังไม่มีมาตรฐานและรูปแบบที่ชัดเจน ตั้งแต่กระบวนการจัดหายา การควบคุมคุณภาพยา การใช้ยา และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ทำให้พบยาเสื่อมคุณภาพจำนวนหลายรายการ ซึ่งสาเหตุอาจเกิดขึ้นจากการไม่มีแนวทางในการตรวจสอบวันหมดอายุของยาและเวชภัณฑ์ และยิ่งขาดความเข้าใจหลักการ FIFO (First In First Out) นอกจากนี้การบรรยายยาและเวชภัณฑ์ยังพบว่าโรงเรียนทุกแห่ง ยังไม่มีกรอบรายการที่ชัดเจน ถึงแม้ว่ารายการยาที่จำเป็นต้องมีไว้ที่ห้องพยาบาลโรงเรียนจะเป็นกลุ่มยาสามัญประจำบ้าน แต่ก็ยังพบยาอันตราย เช่น ยาแก้ปวด ลดอักเสบ กลุ่ม NSAIDs ยาปฏิชีวนะ เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจทำให้เกิดความเสี่ยงและความไม่ปลอดภัยจากการใช้ยากับบุคลากรที่มาใช้บริการห้องพยาบาล ดังนั้นจึงควรมีกรอบรายการการใช้ยา และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ครูพยาบาลโรงเรียน อย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอังศุรัต ยิ้มละมัย และคณะที่เห็นควรให้มีการจัดอบรมเพื่อฟื้นฟูความรู้ให้แก่ครูอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความมั่นใจในการรักษาอาการเจ็บป่วยของนักเรียนมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์มีค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่าที่ใช้ส่วนใหญ่มาจากเงินบำรุงของโรงเรียนซึ่งยังไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจน โดยหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการดำเนินการของห้องพยาบาลในด้าน ต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของภาณุโชติ ทองยัง ที่เห็นควรให้มีการกำหนดงบประมาณด้านการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่ใช้ในห้องพยาบาลในแต่ละปี

อย่างไรก็ตามปัจจุบันเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพยังไม่มีกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนในการจัดการระบบยาในโรงเรียน จากการดำเนินงานโรงเรียน ออย.น้อย ที่ผ่านมานั้นพบว่าห้องพยาบาลของโรงเรียนหลายแห่งมีรายการยาที่เป็นความเสี่ยง เช่น ยาหมดอายุ ยาเสื่อมคุณภาพ และยาอันตราย ดังนั้นจึงสนใจจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการด้านยาในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายจังหวัดพะเยา เพื่อวางแผนและกำหนดเป็นนโยบายด้านสุขภาพในโรงเรียนต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

๑.) วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาในสถานศึกษา โดยใช้ ๖BB และกำหนดแนวทางการจัดการด้านยาในโรงเรียนร่วมกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต ๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา กองการศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และตัวแทนครู

๒.) กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพครูอนามัยโรงเรียน และแกนนำนักเรียน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และเสริมทักษะการจัดการด้านยาในโรงเรียนและการใช้ยาเบื้องต้นตามแนวทางที่กำหนด โดยมีการประเมินความรู้ก่อนเข้าสู่การพัฒนาศักยภาพ (pre-test)

๓.) กิจกรรมการประเมินมาตรฐานห้องพยาบาลในโรงเรียน และประเมินความรู้หลังการพัฒนาศักยภาพ (post-test) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้แนวทางการจัดการด้านยา

๔.) ประชุมภาคีเครือข่าย เพื่อคืนข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรับปรุงแนวทางการจัดการด้านยาในสถานศึกษาจังหวัดพะเยา เพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑.) แนวทางการจัดการด้านยาในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดการใช้ยาอย่างปลอดภัยในสถานศึกษา

๒.) ครูอนามัยโรงเรียนมีความรู้ และมีความมั่นใจเรื่องการปฐมพยาบาลและการใช้ยาในโรคที่พบบ่อย และสามารถใช้อาได้อย่างปลอดภัย

๓.) นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนได้รับความปลอดภัยจากการใช้ยา

๔.) ภาควิชาเภสัชศาสตร์มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการด้านยาในโรงเรียน

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตัวชี้วัดผลผลิต (output)

แนวทางการจัดการด้านยาในสถานศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดการใช้ยาอย่างปลอดภัยในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (outcome)

ครูอนามัยโรงเรียนมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลและการใช้ยาในโรคที่พบบ่อย เพิ่มขึ้น

(ลงชื่อ) นพิตา นพิตา

(นางสาวพิชญภา พรหมมีเดช)

(ตำแหน่ง) เภสัชกรปฏิบัติการ

(วันที่) ๓ / ก.พ. / ๒๕๖๖

ผู้ขอประเมิน